

פניני הפרשה

פרשת בשלח

"ויהי בשלח פרעה"

חז"ל אומרים אין "ויהי" אלא לשון צער, ויש להבין מה היה הצער בעת ששלח את העם? במדרש מובא שפרעה צעק וזי כשישראל יצאו ממצרים, כי הפסיד את הקשר עם הקב"ה, משל למי שהחזיק בביתו את בן המלך, והיה המלך שולח אליו שליחים ואגרות "שלח את בני", ועכשיו הפסיד זאת. ואף ששליחויות אלו לפרעה היו כרוכות במכות ויסורים, אך בכל זאת היה כדאי לו. ובודאי צריך יהודי ללמוד מזה, שאף אם ח"ו מקבל מהשמים שליחויות שיש בהם צער ותוכחה, הרי עצם הדבר שיש לו בזה קשר עם הקב"ה אין לך טובה גדולה מזה. עוד מובא במדרש בטעם צערו של פרעה כאשר שילחם: א"ר לוי משל לאחד שהיה לו שדה והיה בה גל של צרורות עמד ומכרה לאחר, עמד אותו האיש שקנאה והעביר אותו הגל מתוכה, ומצא תחתיו מים חיים, נטעה גפנים עשאה שורות שורות נטע בה כל מיני בשמים נטע בה רימונים, העמידה על קנים בנה מגדל בתוכה והושיב בתוכה שומר כל מי שהיה עובר עליה היה משבחה, עבר עליה אותו האיש שמכרה ראה אותה מליאה כל טוב אמר "אוי לי שכך מכרתי, אוי לך שכך הוצאתי מידי"

כך היו ישראל במצרים גל של צרורות שנאמר (שה"ש ד' י"ב) גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום, כיון שיצאו נעשו פרדס רימונים שנאמר (סם) שלחך פרדס רימונים. נעשו כגפן היין שנא' (תהילים פ' ט') גפן ממצרים תסיע וגו' כיון שפרעה ראה אותם שורות שורות כהנים לויים וישראלים דגלים דגלים צווח ואמר אוי לו לאותו האיש שכך הוציא מתחת ידו לכן נאמר ויהי בשלח פרעה.

ויבקעו המים (יד כא)

מה החידוש שנקרע הים והרי נקרע גם לפנחס בן יאיר כדאיתא במסכת חולין? מסביר האור החיים שהניסים שארעו לאחר מתן תורה אין בהם חידוש כלכך כי זה פשוט שהטבע כפוף לעמלי תורה. שהרי מלכתחילה כל הבריאה הושתתה על קיום התורה. כמו שנאמר (ירמיהו לג)

פניני הפרשה

"אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי", ורק קריעת ים סוף היתה חידוש שהרי עדיין לא היו בני תורה ובכל זאת נקרע להם הים.

ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם בארץ (יד-ג)

ובתרגום יונתן הביא שפרעה אמר על דתן ואבירם שנשארו במצרים. ומובא במדרש שאחר כך יצאו דתן ואבירם ממצרים ונקרע להם הים. והשאלה צועקת אם דתן ואבירם סירבו לצאת ממצרים, מדוע איפא לא מתו בשלושת ימי האפילה, כמו שאר הרשעים שלא רצו לצאת ממצרים? אלא שכידוע דתן ואבירם היו שוטרים במצרים וקבלו מכות מהנוגשים המצרים, ובגלל שקיבלו מכות בשביל ישראל לא מתו במכת חושך.

ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים (יד-כט)

הרבי ר' אלימלך מליזנסק ז"ל אומר בני אדם מתפעלים רק כאשר הם רואים נסים גלויים, אין הם מבינים, כי הטבע עצמו אינו אלא נס אחד גדול, שיש לראות בו תדיר את גדלות הבורא ולהתפעל ממנו.

רק לכשרואים נס גלוי מתחילים להאמין, כי גם בחיים הטבעיים הפשוטים קיימת השגחה עליונה ומתרחשים נסים מופלאים, אף כי הכל רגילים להם ואין משגיחים בהם. וזהו שאמרה התורה "ובני ישראל" – כיון שראו נס גלוי כזה, שהלכו בים כעל היבשה, באו לכלל ההכרה, כי "הלכו ביבשה בתוך הים" – שאפילו כשהולכים על היבשה המוצקה, הרי נס נפלא, כאילו היו הולכים על הים....

חכמי המוסר המשילו זאת לאומן מוכשר, שהצליח לייצר סוס עשוי חימר שהיה נראה טבעי ביותר, הזנב והעיניים. כאשר גמר את מלאכתו נהנה מיצירתו, והוציא את הסוס לרחובה של עיר, וציפה לשמוע שבחים על אומנותו. והנ עברו אנשים בזה אחר זה ואיש לא אמר מאומה. התאכזב האומן מאנשי עירו, והשיב את הסוס לביתו ורטן לפני בני ביתו על האנשים האדישים שלא אמרו לו מאומה על הפלא הגדול של סוס מלאכותי מחימר שנראה כסוס אמיתי לכל דבר. השיבו לו בני ביתו: זה עצמו הסיבה שאיש לא אמר לך מאומה, כי זה נראה כל כך טבעי עד שלא שמולב לפלא הגדול, לכן עליך לעשות שנוי בסוס, לחצות אותו בכרסו

פניני הפרשה

לשני חלקים ולחבר את שני החלקים במוט ואז יראו את הפלא. עשה כן והנה כל בני העיר עמדו משתאים, כיצד סוס אמיתי חצוי בכרסו לשנים, ואז הבחינו שזה מעשה האומן. והנמשל הקב"ה עשה את הטבע, אך אנשים מרוב הרגל כבר אינם מתרגשים, לכן עושה הקב"ה ניסים שבהם משתנה הטבע, ואז מבחינים בפליאות שטבע. וכענין זה הוא קריעת ים סוף.

"סוס ורוכבו רמה בים"

התורה מדגישה את חלקם של הסוסים. ברור שהתורה הקדושה היא לא ספר סיפורים, אלא מלמדת אותנו איך צריך יהודי להתנהג. ומה היא מלמדת בסיפור הסוס? אין ספק שקריעת ים סוף היה נס פלאי שכל העולם נרעש ממנו. "שמעו עמים ירגזון, חיל אחז יושבי פלשת, אז נבהלו אלופי אדום..." גם ארבעים שנה אח"כ אמרה רחב הזונה למרגלים: "שמענו את אשר אוביש ה' את מי ים סוף..."

א"כ, איך לא נעצרו המצרים ונכנסו לתוך מלכות הים? מסביר הרמב"ן שהשי"ת הביא רוח קדים עזה כל הלילה, וישם את הים לחרבה. המצרים ראו את הרוח קדים העזה, והיו משוכנעים שהרוח קרעה את הים. ולכן היו בטוחים שגם הם יוכלו לעבור.

בואו נחשוב. פרעה שלח את בני ישראל. ביום הרביעי חזרו המרגלים שלו, וסיפרו שבני ישראל ברחו, אבל הוסיפו וסיפרו שהם בעצם חזרו לפי החירות, והם מבולבלים...

פרעה הבין שבני ישראל קיבלו רשות מהשי"ת לצאת ממצרים לשלשה ימים בלבד, ועכשיו הם מבולבלים ואינם יודעים מה לעשות. לכן החליט לצאת ולרדוף אחריהם. הוא גם משכנע את עמו שכדאי לצאת. ומסביר להם שבקלות יוכלו להתגבר על בני ישראל, ולהחזיר אותם לעבדות. הוא יוצא עם עמו, ומבין שכנראה טעה... הוא מוצא את בני ישראל מוקפים בענני כבוד, מונחים ע"י עמודי אש וענן, כבוד ה' חופף עליהם. הם כלל לא עוזבים. הוא גם נזכר כנראה שכבר קיבל עשר מכות כואבות. האם יתחרט ויחזור? לא! הוא ימשיך. עמוד הענן עובר מאחורי בני ישראל. פרעה זורק על בני ישראל חיצים ובליסטראות, ומקבל אותם בחזרה. נו, יבין ויחזור? לא. הוא התחיל, אז הוא ממשיך... השי"ת מביא רוח קדים עזה. הרוח מיללת ושורקת, רוח חמה, יבשה, לזהטת, והנה לנגד עיניו מתרחש הפלא. הים נבקע ונוצרים בו שתים עשרה מנהרות. כל שבט נכנס למנהרה משלו, ועוד ניסים רבים. מה הוא חושב, שכל זה לכבודו? הוא לא מבין שמסוכן

פניני הפרשה

לרדוף? כנראה הכל קרה מהרוח קדים שנשבה מקודם... ארון פרעה, תחשוב רגע בהיגיון, למה להיכנס למלכודת מוות?? הוא לא חושב יותר מדי. הוא רוצה אז הוא ממשיך. בדיוק כמו סוס. כך תמיד הוא התנהג. כאשר פרעה גזר "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו". מה עשו נשות ישראל? היו יוצאות ויולדות בשדה יתחת התפוח, והמצרים היו רואים אותם, ובאים להרוג אותם. נעשה להם נס והילדים נבלעו באדמה. המצרים הלכו והילדים יצאו כעשב השדה. הלכו המצרים והביאו מחרשה, שהילדים הקבורים יחתכו מסכיני המחרשה. והמצרים הבינו שזה כנראה לא יעזור להם, לכן האריכו את סכיני המחרשה, שהסכינים יכנסו עמוק באדמה. שנאמר: על גבי חרשו חורשים האריכו למעניתם! האם זה עזר להם? לא! נו, עיזבו את עם ישראל, האם אתם שפויים? נלחמים בניסים? התשובה: כן. מעשה סוסים! הם רוצים משהו ורצים אחריו בלי לחשוב. בדיוק כמו סוס... רק נתאר לעצמינו. אדם הולך ברח' המרכזי בבני ברק, ורואה סוס ועגלה שאוסף גרוטאות עוצר ברמזור, לפתע הסוס מסובב את ראשו אליו, חושף את שיניו ואומר: בוקר טוב אדוני, מה שלומך? אדם נורמלי היה מתעלף במקום. ובלעם הרוכב על אתונו, מכה אותה, והיא פותחת פיה ושואלת אותו: למה אתה מכה אותי? והוא לא מתעלף, אלא מנהל איתה דו שיח כאילו זה קורה כל יום... מה קורה כאן? בלעם לא חושב. הוא רוצה מאוד לקלל את עם ישראל, ולכן לא חושב. הוא כמו סוס... ואת זה מלמדת אותנו התורה הקדושה. לא להתנהג כמו סוס. לחשוב בהגיון, ולעשות את רצון ה'.

"ותען להם מרים, שירו לה' כי גאה גאה, סוס ורכבו רמה בים"

אומרים המפרשים שמרים הנביאה אמרה עם הנשים את כל השירה. אבל התורה כתבה רק את הפסוק הזה. ונשאלת השאלה: מדוע נאמר רק פסוק זה? ועוד קושיה: מדוע נאמר: ותען להם מרים, היא הרי דיברה לנשים, היה צריך להיות כתוב: ותען להן...? ומסבירים המפרשים שכאשר רצתה מרים לאמר שירה, אמרו לה הגברים: 'מה לכן הנשים לשורר? הרי גאולת מצרים היתה בשביל שבני ישראל יקבלו את התורה, ובלימוד התורה חייבים הגברים, אז מה יש לנשים לשיר? לכן כתוב: ותען להם, מרים ענתה לגברים הרי שוררתם שירו לה' כי גאה גאה, סוס ורכבו רמה בים. הרי בים כל מצרי קיבל עונש לפי מה שהגיע לו. היו כאבן, היו כקש, היו כעופרת. ומדוע קיבלו הסוסים עונש? למה סוס ורכבו רמה בים? והתשובה היא:

פניני הפרשה

שהסוסים עזרו למצרים לרדוף אחרי בני ישראל, ומי שמסייע לעוברי עבירה גם הוא מקבל עונש. כך מי שמסייע ללומדי תורה מקבל שכר. ולכן הנשים שעוזרות שהגברים יוכלו ללכת ללמוד תורה ולעבוד את ה', יש להם חלק ושכר בתורה. ולכן הם יכולות וצריכות גם לשורר.

"כל המוזלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך, כי אני ה' רופאך"

הרמב"ם היה רופאו האישי של מלך מצרים. בהשגחתו המלך היה תמיד בקו הבריאות. פעם פנה המלך אל הרמב"ם, ואמר לו: 'איך אוכל לדעת האם אתה באמת רופא טוב, הרי אף פעם לא הייתי חולה. ואם אהיה חולה, אולי לא תוכל לרפאות אותי?' ענה לו הרמב"ם: 'הרופא הטוב ביותר הוא זה ששומר על החולה שלא יחלה, ולא זה המצליח לרפא. כך כתוב פרשתנו כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך, כי אני ה' רופאך', השי"ת אומר אני אדאג שכל המחלות אשר היו המצרים, לא יבואו עליך.

"ויצער ה' את מצרים בתוך הים"

השי"ת התעלל במצרים, נתן להם עשר מכות כואבות מאד, השפיל אותם עד שפָרעה רץ למִשֶׁה רִבְנוּ בְּאִמְצַע הַלַּיְלָה וְגִירָשׁ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, אֲבָל אֶת הַמַּפְלָה הַסּוּפִית שָׁלוּ הוּא קָבַל בַּיָּם סוּף. שֵׁם הַקִּבְּ"ה שִׁיקַע אֶת הַמִּצְרַיִם בְּתַחֲלָה בְּבִיץ, אַחֲ"כּ הַבִּיץ הַחַל לְהִיזוּת רוֹתַחַת, הַסּוּסִים קָפְצוּ מֵרֵב חֵם וְהִיוּשְׁבִים בְּמִרְכָּבוֹת עָפוּ לְמִרוּמִים, וְנָפְלוּ חֲזָרָה תוֹךְ רְסוּק כָּל הָעֲצָמוֹת לְתוֹךְ הַמִּרְכָּבוֹת, וּבְסוּף עוֹד טָבְעוּ בַיָּם. וְנִשְׁאַלְתָּ הַשְּׂאֵלָה: מִדּוּעַ הָיָה צָרִיךְ אֶת כָּל הַנֶּס הַזֶּה, הָרִי הַשִּׁי"ת כָּבֵד הוֹצִיא אוֹתָם מִמִּצְרַיִם, הֵם הָיוּ יְכוּלִים מִיָּד לְלַכֵּת לְמִדְבָּר, לְלֹא קָרִיעַת יָם סוּף? עָנָה עַל הַשְּׂאֵלָה הַזֶּה רַבֵּנוּ יוֹסֵף חַיִּים מִבְּגֵדֵד – 'הִבֵּן אִישׁ חַי' – בְּמִשָּׁל נֶאֱמָה. הָיוּ הָיָה יְהוּדֵי שְׁנֵסָה לְהַתְּפָרֵס בְּכָל מִינֵי עֲבוֹדוֹת, וְלֹא הִצְלִיחַ. הוּא נוֹתֵר עָנִי מְרוּד. הַחֲלִיט הַיְהוּדֵי לְעֹזֵב אֶת בֵּיתוֹ לְתַקּוּפָה אֲרָפָה, הוּא יְגוּר בְּעִיר הַגְּדוּלָה, שֶׁם יִרְוִיחַ כֶּסֶף, וּכְשִׁיחֶיָה בְּיָדוֹ סְכוּם כֶּסֶף גְּדוֹל, יָשׁוּב לְבֵיתוֹ. אָמַר וְעָשָׂה. נִסַּע לְעִיר הַגְּדוּלָה, הִתְחִיל לְעֵבֵד שֶׁם בְּמִאֲפִיָה לְיָד הַתַּנּוּר, עֲבוֹדַת קָשָׁה מְאֹד. שֶׁם הוּא גַם יֵשֶׁן בְּלַיְלָה, כִּי שֶׁלֹּא עָלָה לוֹ מְקוֹם מְגוּרִים, הוּא גַם אֲכַל לֶחֶם מִהַמֵּאֲפִיָה, כִּי שֶׁגַם אֲכַל כִּמְעַט לֹא עָלָה לוֹ, וְכַעֲבַר שְׁנַתִּים הוּא כָּבֵד חֶסֶר סְכוּם כֶּסֶף גְּדוֹל. הוּא נִפְרָד מִבְּעַל הַמֵּאֲפִיָה, וְיִצֵּא לְדַרְכּוֹ הַבֵּיתָה, כְּשֶׁשָּׁכַסוּ כָּל הַכֶּסֶף שֶׁחֶסֶר בְּעָמָל רַב.

פניני הפרשה

לפתע, באמצע הדרך, הוא שומע שאגה אדירה: עצרו!!! זהו שד!!! תן מיד את כל הכסף שיש לך!!! היהודי ראה מולו שוודר מחזיק אקדח ביד, ומכונן אותו מולו. הוא נבהל מאד, והחל מתחנן על נפשו. הוא נסה להסביר לשוודר כמה קשה הוא עבד על הכסף, הוא ספר לו שאת הכסף הזה הוא בעצם חייב לאנשים, הוא בכה ובכה, אף ללא הועיל. השוודר הודיע לו, שאם הוא לא נותן את הכסף מיד, הוא יהרג אותו, ואז הוא יקח את הכסף. כך שהוא לא מרויח כלום אם הוא לא נותן את הכסף מיד! היהודי ראה שאין לו ברירה, הוא הוציא מהכיס את כל הכסף שחסר, ונתן לשוודר. ואז הוא פנה אל השוודר, ואמר: עשה לי טובה. אם אני יגיע הביתה, ויספר לאשה שלי שבא שוודר ולקח לי את הכסף, היא לא תאמין לי, ותחשב שהחבאתי אותו, ואולי נתחיל במריבה בגלל זה. לכן אני מבקש ממך בתחנונים, אני יתלה את החליפה שלי על העץ, ואתה השוודר תירך כמה פדורים מהאקדח שלך על החליפה, ואז היא תאמין לי. השוודר הסכים לעשות את הטובה הזו, וירך כמה יריות על החליפה. אח"כ היהודי הניח את הכובע שלו על הרצפה, ובקש תירך גם בכובע, והשוודר ירך. תירך בבקשה עוד פדור אחד, בקש היהודי. אינני יכול, ענה השוודר. נגמרו לי הפדורים באקדח. מצוין, אמר היהודי. עכשו אין לי מה לפחד מהאקדח. הוא התנפל על השוודר, נתן לו מכות נאמנות, ולקח את כספו בחזרה.

כך גם היה עם פרעה. הוא שרד את עם ישראל, העביד אותם בפרך שנים ארוכות, גזל את ילדיהם. אבל בסוף, לכאורה, הוא שלח את בני ישראל. הם לא יצאו בעצמם. הוא עוד יכל לומר: אני החלטתי לשלח את בני ישראל. מה עשה השי"ת, הביא אותו לים סוף, כאלו הוציא לו את הפדורים מהרובה, ואז השמיד את מצרים בים.

סדרת מצוה בהפרשה

מתלמוד תורה קרית הרצוג בני ברק

כל הזכויות שמורות

מצות עשה תר"ד בתורה למחות את זרע עמלק מן העולם

נצטוונו למווות זרעו של עמלק ולאבד זכרו מהעולם, זכר ונקבה גדול וקטן ועל זה נאמר תמוזה את זכר עמלק. משרשי המצוה לתת אכל לבנו שכל המצר לישראל שנאוי לפני השם ברוך הוא ולפי רעתו תהיה מפולתו. הספור הוא על רבי משה איסרליש זצ"ל ששלח לצדיק מל"ו שיבטל גזירת נכד המן.

פניני הפרשה

מחוץ לעיר הרחק משאוננו והמולתו של הפרך גר יהודי חייט במקצועו בבקתה קטנה ומבודדת. לא היה לו שיג ושיח עם הבריות, מפעם לפעם היו הנוסעים מביאים לו בגד לתקן או להטליע ומזה היתה פרנסתו מצויה בדחק.

יום אחד נפתחה דלת הבקתה ושלטה יהודים נשואי פנים ויהודי לבוש נכנסו פנימה. החיט נשא אליהם עינים תמהות ומשתאות מעולם לא ראתה בקתתו אנשים חשובים כאלו, והאנשים הבאים הפתעו שבעתים הסתכלו סביבם נבוכים ולא האמינו למראה עיניהם.

שלוש פלטו וכמעט אמרו לחזור על עקבותיהם. שלום נסר קולו הגס של החיט רצונכם לתקן בגד קרוע? הם בחנו את מראהו המגשם והמסורבל החליפו ביניהם מבטים משתאים, אחר נאנח הגדול שביניהם ואמר לא בגדנו קרוע כי אם לבגנו. זקף בו החיט עיניו מתחת לגביניו העבותים.

גזרה רעה נגזרה במדינתנו אמר היהודי הדור הפנים. עיני החיט נפערו... מלך עריץ ורשע מושל בנו, המשיך היהודי, ועלה בלבו לבדוק באילן היוחסין שלו ומצא שהוא נין ונכד להמן הרשע. מיד גמר אומר ללכת בדרכי אבותיו וגזר על היהודים לתת לו עשרת אלפים כפר כסף, ולא זו בלבד אלא שיתנו לו יהודי אחד בשם מרדכי על מנת לתלותו על עז.

רבני וראשי קהילתנו הכריזו מיד על תענית צבור וקרענו שחקים בתפלתנו אך אותו מרשע אינו זז מדעתו והנה המועד מתקרב ואנה אנו באים. לכן באנו לבקש מכבודכם שתעמדו לנו בערותנו ותשתדלו להסיר את הגזרה הרעה מעלינו.

פני החיט חורו כסיד וכי מי אני ומה אני כי אוכל לעזור לכם הלא איש פשוט אני ואין בכחי לעשות מאומה. נשלחנו אל כבודכם על ידי רבי משה איסרליש שליט"א בעל הרמ"א גדול הדור אמר היהודי בהנמכת קול.

לשמע דברים אלו לבשו פני החיט צורה אחרת הוא קם ונגש אל החלון היחידי בחדר והשקיף שעה קלה החוצה אל האפק הרחוק. לבסוף כשנפנה אל האנשים היו פניו לזהטות פלהב "סעו לביתכם ואל תיראו" אמר בעזרת השם יתברך תופר המזימה. משתאים ומחרישים עזבו שלשת היהודים את הבקתה. באותו בקר הקיץ המלך משנתו כדרכו בכל יום בשעה השישית, הוא פקח את עיניו ומיד עצמן בחלחלה עוֹדני ישן... אמר בלבבו... ואני חולם חלום בלהות... נכח מטתו עמד דמות של עני עלוב לבוש בלואים ומטלאים והוא מביט בו בעינים חדות.

מה זאת הלא ער אני הוא חפך בשתי ידיו את מצחו ועיניו ונוכח לדעת שאינו ישן. פקח שוב את עיניו והביט מבעד לרווח צר שבין אצבעותיו ודמו קפא בעורקיו.

פניני הפרשה

העני האלמוני עומד ונועץ בו עינים נוקבות... בין רגע התגבר על פחדיו ובחרון אף זנק מעל מטתו לבש חיש מהר את חלוקו ובגידים רועדות מרב חמה תפס את האקדח הטעון שלידו. קדם כל חרק בשניו אחסל במו ידי את הזקיפים העומדים על המשמר שנתנו ליהודי מזהם זה להכנס לחדר משפכי אחר כך אתפנה לטפל בבר נש חצוף ומתעב זה...

ברגע זה נפרצו תריסי החלון לרוח סערה שהתחוללה פתאום בכח איתנים הוילאות שבחלון התנופפו בעז וכל אשר בחצר הסתובב בערבוביה. המלך הגן על פניו בידו האחת, ובידו השנייה ניסה לתפס את קצות התריסים כדי להגיפו, אך הרוח גברה עליו ושמטה אותו מהחלון החוצה. כאשר שבה אליו הפרתו מצא את עצמו מוטל בבית קברות בין מיצבות דוממות חומה גבוהה ואטומה הקיפה את בית הקברות מסביב. פחד ואימה נפל עליו ופער את פיו וזעק בכל פח גרונו אך זעקתו התנגשה בחומות הגבוהות ההר התנפץ בין המיצבות ודומה עליו כי המתים בקבריהם לוועגים לו.

קם ונסה לתפס על החומות אך לא מצא כל נקודת אחיזה לידיו ולרגליו וצנח לארץ ונגעה בבכי של יאוש. כך חלפו שעות על שעות הקר חדר לגופו דרך חלוקו הקל וצימרר את כל גופו, הרעב והצמא התחילו להציק לו קשות עד שהתחיל לקנאות בשוכני העפר סביבו.

לפנות ערב שמע צעדים מעבר לחומה, הוא ניתר על רגליו וקרא בקול משוע אנא חוס נא עלי חלצני מפה! ברגע זה הציץ אליו ראשו של עני עובר אורח ממרומי החומה ושאלו: מי אתה ומה מעשיך שם? בכה המלך כשהוא פורש את זרועותיו מלך אני בארצי איני יודע מי השליכני לכאן, עתה אני ערים ויחף רעב וצמא אנא חוס ורחם עלי. הוציא העני פרוסת לחם יבש מתרמילו השליכה למטה ונגעלם מן העין. למחרת חזר שוב העני והשליך לו פרוסת לחם ונגעלם מן העין. בעבור שמונה ימים פתח העני סוף סוף את פיו מה שלומך שאל את האמלל. רע ומר ילל הלה בפכירת ידים "טוב חלקם של המתים האלו מחלקי, הם נחים בצל המנות ואלו אני חי ולא מת, הו איש טוב לב הושיעני נא והוציאני מפה לאור העולם עוד מעט ודעתי תטרף עלי"

נד לו העני בראשו ואמר: לא הרחק מפה פיער עובדים חוטבי עצים אם רצונך להצטרף אליהם ולעבד יחד עמם – אביאך שמה. ניצוץ חיים נדלק בעיניו העששות של האמלל.

הנני מוכן ומזמן לעשות הכל ובלבד שתוציאני מפה. מיד שלשל אליו חבל עבות ומשכהו למעלה. העבודה המפרכת בין בני אדם נחשבה בעיניו כבלוי נעים לעמת הפדירות הנוראה והמזוועה בין המתים בבית הקברות. זמן רב עבר עליו פיער העבודה קשתה עליו מאד עד שתשו כחותיו ולא יכול עוד לשאת זאת. לבו נשבר בקרבו בזכרו את חיי הפאר והענג בזמן מלכותו.

פניני הפרשה

פעם אף ניסה לעזוב את היער וללכת לחפש את ארץ מלכותו אף לאכזבתו המרה נכח לראות כי היער שוכן בקצה העולם ובשום פנים לא יכול למצוא ממנו דרך למקום ישוב. ומלבד זה הרי אין אדם שיאמין לו שהיה מלך בארצו כפי שחבריו לעבודה לא האמינו לו.

לימים בא אותו עני מסתורי ליער. השלום לה שאל את הטוען לכתר מלכות, אמנם אין מלים בפי להודות לה על אשר חלצת אותי מבית הקברות הנורא והבאת אותי לכאן אף בי אדוני אנא ממך הואיל למצוא לי מקום עבודה קל יותר הרי יודע אני קרוא וכתוב ואוכל לעסק בכתיבה. ניחא אמר העני בכפר הסמוך דרוש לבלר הבה אביאך לשם. אלפי תודות! התרגש המלך. שוב חלפו ימים רבים עבודת הבלרות היתה אמנם הרבה יותר קלה מחטיבת עצים אף הוא היה פעם מלך ונפשו צמאה להדרה ופארה של מלכות ובכל עת פנוי היה מהרהר על מזלו והיה מקלל את יומו עד שקץ בחיו.

לימים בא העני אל הכפר ומששאל לשלמו של המלך החל לבכות לפניו בדמעות שלישי אנא איש טוב ורב החסד אכן טוב לי פה מאשר ביער אבל אני הייתי מלך ונהגתי את מלכותי ביד רמה שרים ורוזנים פרעו לפני בך גברתי על אויבים רבים בתכסיסי מלחמה ואיך אוכל לרדת לשפל מדרגה כזו ולהיות לבלר לבני כפר נדחים ופשוטים. אנא העבר אותי למקום אחר בו אוכל למלאות תפקיד מלכותי ביאות לאיש כמוני. בך? מלך הייתי? בקי אתה בתכסיסי מלחמה? ובכן יש לי הצעה בשבילך! לא הרחק מפאן שוכנת מלכות קטנה על שפת הים. זה לא מכבר מת המלך ויורש עצר און. יכול אני לפעל שתנשא למלכה האלמנה ואז תהפך למלך, אולם בתנאי אחד אעשה זאת, אקבל עלי כל תנאי התפרץ המלך בקול חנוק מהתרגשות.. רצוני שתתן לי הבטחה כתובה וחתומה על ידך כי לעולם לא תגזר גזרות רעות על היהודים, ואשר כבר גזרת יהיה בטל ומבטל. בהרף עין כתב המלך את ההבטחה וחתם עליה בחתימת ידו.

הביאו העני אל עיר המלוכה הקרובה הציגו בפני המלכה האלמנה ולא עברו ימים אחדים עד שבאו בבגדית הנשואין המלך עליה על כסא המלוכה וכל העם הריע יחי המלך. חיו החודשים בעיר מלכותו התנהלו בנחת ובשלום, לתקופת השנה ילדה לו המלכה בן חמד, מרהיב כל עין ביופיו והוא אהבו כנפשו. מדי יום ביומו היו המלך והמלכה ובנם יורש העצר יוצאים לשוח על שפת הים לשאף אויר צח ולהתענג על מראה הגלים הצחורים שעל תכלת המים.

יום אחד פשטיילו על שפת הים נשמטה יד הילד מיד אמו והוא נפל המימה, בהרף עין סחפחו גל והתחיל לטבע. בזעקת חרדות קפצה המלכה המימה להציל את בנה אף מיד נקלעה גם היא

פניני הפרשה

למען רב־בלת וְצַלְלָה בַעֲקֻבוֹת הַיָּלָד. הַמֶּלֶךְ נִסְמַר לְמִקְוָמוֹ וְלָבוּ חָדַל לַפְעַם גַּלְיָהִים שָׁבוּ לְהִשְׁתַּלֵּל וְלֹא נָכַר בָּהֶם כָּלֵל שֶׁזֶה עִתָּה בָּלְעוּ שְׁתֵּי נַפְשׁוֹת חַיּוֹת.

טוב מותי מחיי הכריז המלך ביגון קודר והשליך את עצמו הימה. משברי ים אפפוהו טלטלוהו כקלפת האגוז עירבלוהו עם זרמי המצולות ופתאום הרגיש שרגליו דורכות על יבשה עיר גדולה הזדקרה לנגד עיניו רוחו נפעמה מאד דומה העיר הזו לעיר מלכותו בעבר. בא וקרב לשערי העיר זקיפים מזויינים התהלכו כה וכה לפני השער פחד להכנס פן יפגעו בו, ולאחר מחשבה שניה החליט בין כה קצתי בחיי מה אכפת לי לנסות להכנס, נכנס וראה זה פלא כרואה ואינו נראה היה המשיך ללכת והעיר היא ממש דומה לבירת מלכותו עד מהרה הגיע לארמון ומיד הכיר את ארמונו שוב הזקיפים הניחו לו לעבור וחקק לתוך חדר משכבו. התריסים היו פרוצים לרווחה ורוח סערה נפנפה את הוילאות בכח איתנים.

ברגע זה שככה הסערה וקמה לדממה. נשא המלך את עיניו וראה איש עני עומד ובידו גליון ניר הציץ בו והתחלחל, הן זהו אותו עני שעמד לו בעת צרתו וגליון הניר שבידו הלא היא ההבטחה שהבטיח בכתב שלא לגזר יותר גזרות רעות על היהודים ולבטל את כל אשר גזר עליהם.

ובכן אמר המלך אחר שהתאושש מעט, עוללת לי את כל זה כדי להביאני לידי הבטחה זו... אולם אמור נא לי מדוע גרמת לי שנים כה רבות של יסורים קשים ומרים בשביל דבר זה? הסתכל נא בשעונה וראה מה השעה – אמר העני. חמשה עשר רגעים אחרי השעה השישית מלמל המלך. כלומר חלפה רק רבע שעה מאז שהקצת משנתך. המלך הביט בו בעינים קמות קרועות לרווחה. היית מעבר לזמן אמר העני. ראותו של המלך התערפלה לרגע קט, וכאשר נצטללו עיניו לא ראה עוד את העני המסתורי. ליהודים הייתה הרווחה לפתע פתאום נפוצה הבשורה המשמחת כי המלך בטל את גזרתו הרעה. רבים נסו לנחש את הסבה אשר הניעה את המלך העריץ לבטל את גזרתו, אך איש לא ידע את הסבה האמתית פרט לשלשת השליחים ששלח רבי משה איסרליש אל הצדיק הנסתה, והם לא גילו שמץ דבר לאיש כי כך צוה עליהם רבי משה.

תקציר משבוע שעבר: הסלטן רצה לדעת מי הוא בן גילו ומזלו. ומצא שהאור החיים בן גילו התחפש לזר ובא לירושלים לבקר וראה את עניו. אחר שסעדו אמר רבי חיים לסלטן שהוא יותר מאשר ממנו שכן חי ברוגע לעמת הסלטן שחושש כל רגע שיקשרו קשר נגדו. בשלב מסוים רבי חיים נתן לו ראי בו ראה כיצד ראש השרים עם חבורת שרים קושרים קשר נגדו רבי חיים הורה לו לירוא באקדח בלבו וכך עשה וראש השרים מת, רבי חיים אמר לו שימהר לביתו כי ודאי רוקמים עלילת דם על היהודים. ביום פתיחת המשפט תערוך משתה חגיגי גדול אליו יזמנו כל הנסיכים, השרים, ונכבדי המלוכה. וכמוכן העדים והשופטים. ואז בעצמו של המשטה אופיע אני ואגלה לעין כל את מזימת הדמים.

פניני הפרשה

זכור, בעוד חדש ימים. - אֲזַכֹּר הַיָּטִב יְדִידִי הַשֵּׁיב הַסֵּלֶטֶן יוֹדַע אֲנִי כִּי אַתָּה הוּא אֲשֶׁר הִצַּלְתָּ בְּעֶזְרַת הַקָּל אֶת פְּסָא מַלְכוּתִי וְאִין לִי בְּעוֹלָם יְדִיד טוֹב מִמֶּנּוּ. הֵם נִפְרְדוּ בְּלִבְבוֹת וְהַסֵּלֶטֶן נָסַע לְדַרְכוֹ. בְּרַגַע שֶׁצָּנַח רֹאשׁ הַשָּׂרִים חָרְדוּ אֵלָיו חֲבָרָיו בְּבִהְלָה וְנָסוּ לְהַרְיֵמוֹ, אֲךָ מִשְׂרָאוֹ אֶת הַדָּם הַקּוֹלֵחַ מִלְּבָבוֹ קָפְאוּ תַחְתֵּיהֶם כְּמֵאוֹבְנִים. תְּעִלוּמָה מוֹזְרָה אָמַר אֶחָד הַשָּׂרִים, הַקָּלַע יָכוֹל לַחְדוֹר לְכָאן וְרַק דָּרָךְ הַחֲלוֹן הַפְתוּחַ. אָבֵל הַמַּתְנַקֵּשׁ לֹא הָיָה מְסַגֵּל לְהַגִּיעַ לַחֲלוֹן אֶלָּא בְּעֶזְרַת סֵלָם. וְהָרִי לֹא יִתְּכֵן שְׁשׁוּמְרֵי הָאֲרָמוֹן יִתְּנוּ לְאִישׁ לְגִשְׁתֵּי אֵל הָאֲרָמוֹן עִם סֵלָם כֹּה גְבוּהָ. מַה נַּעֲשֶׂה עִתָּה?

אִיךָ נִסְבִּיר לַסֵּלֶטֶן אֶת מוֹתוֹ הַפְתָּאוּמִי שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׂרִים? עֲלִינוּ לְמִצּוֹא מוֹצֵא מִן הַסִּבָּה. רֵאשִׁית עֲלִינוּ לְהַטִּיל אֶת הַגּוֹפָה לְנִהָר וּלְטִשְׁטֵשׁ אֶת הָעֵקֵבוֹת. אָבֵל אִיךָ נוֹצִיא אֶת הַגּוֹפָה מִהָאֲרָמוֹן הַמְּקוֹף שׁוּמְרִים? בֵּין הַנוֹכְחִים נִמְצָא גַם הַשִּׁיף כַּהֵן הַדָּת שֶׁל הַסֵּלֶטֶן הוּא הָיָה אִישׁ שׁוֹפֵעַ שְׂנָאָה וּמִשְׁטָמָה בְּלִי קִץ בְּמִיחָד שְׂנָא אֶת הַיְהוּדִים וְהָיָה חוֹרֵשׁ עֲלֵיהֶם תָּמִיד מְזִימוֹת אֶפְלוֹת. יֵשׁ לִי עֵצָה נִעְנָה פְתָאוֹם הַשִּׁיף: נְטִיל אֶת אֲשַׁמַּת מוֹתוֹ שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׂרִים עַל הַיְהוּדִים. אָנּוּ נִשְׁחַד כַּמָּה עֲדִים שְׂעִידוֹ שְׂבָמוֹ עֵינֵיהֶם רָאוּ אֶת הַקָּרְבָּן הָאֲמֻלָּל בְּיַד הַיְהוּדִים שֶׁמְצַעוּ אֶת דָּמוֹ לְעֶרְךָ לִישַׁת מִצּוֹת לְחַג הַפֶּסַח שְׁלָהֶם וְאַחַר כֵּן הִטִּילוּהוּ לְמִצּוֹלוֹת הַנִּהָר. רַעֲיוֹן מִתְקַבֵּל עַל הַדַּעַת אָמְרוּ הַשָּׂרִים אָבֵל אִיךָ נוֹצִיא אֶת הַגּוֹפָה מִהָאֲרָמוֹן? נְטִימִין אוֹתָהּ בְּנִתִים בְּמִרְתָּף הַיַּיִן בְּאֲרָמוֹן עַד שֶׁתִּמְצָא שְׂעֵת כְּשֶׁר לְהַבְרִיחָה אֵל מַחוּץ לְאֲרָמוֹן.

הַהֲצָעָה הַתְּקַבְּלָה, וְהֵם חָבוּ עַד שְׂעֵת לִילָה מְאַחֲרַת עֵת כָּל תּוֹשְׁבֵי הָאֲרָמוֹן כָּבֵר נָמוּ אֶת שְׂנֵתָם וְאָז הוֹרִידוּ אֶת הַגּוֹפָה לְמִרְתָּף בֵּין הַחֲבִיבוֹת. וְאָז עָשׂוּ אֶת כָּל הַסְּדוּרִים לְמֵאֲסָרָם שֶׁל נִכְבְּדֵי קַהֲלַת הַיְהוּדִים. לְמַחֲרַת בְּבִקֵּר הַשְּׁלָמָה עֲלִילַת הַדָּם לְפִי כָּל פְּרִטֵי הַתְּכַנִּית.

יָמִים מְסֻפָּר אַחַר כֵּן חוֹר הַסֵּלֶטֶן לְאֲרָמוֹנוֹ, הוּא הָעֵמִיד פָּנִים מְזוּעָזָעִים כְּשֶׁשָּׁמַע שֶׁרֹאשׁ הַשָּׂרִים שָׁלוּ נִרְצָח, הָאֵם נִתְגַּלוּ עֵקֵבוֹת הַרוֹצְחִים שָׁאֵל נִפְעָם? בֵּן הוֹד מַלְכוּתוֹ הַשֵּׁיב לוֹ רֹאשׁ הַשׁוֹטְרִים הַרוֹצְחִים נִתְפָּסוּ וְהוֹשְׁמוּ בְּמַעְצָר, הַיְהוּדִים הֵם שְׂרָצְחוּ אֶת רֹאשׁ הַשָּׂרִים וּמְצַעוּ אֶת דָּמוֹ לְעוֹרָךְ פֶּלְחֵן דָּתָם. הָאֲמָנָם? הַשְּׁתוּמָם הַסֵּלֶטֶן וְהַפְּעָם הָיִיתָ הַשְּׁתוּמָמוֹתוֹ כִּנְהָ עַל חֲכָמַת הָאֱלֹקִים

שֶׁנִּמְצָא אֶצֶל רַבֵּי חַיִּים שֶׁיָּדַע לְנַבֵּא אֶת הַדְּבָרִים הַקְּלוֹ מֵרֹאשׁ. רֹאשׁ הַשׁוֹטְרִים הִגִּישׁ לַסֵּלֶטֶן כְּתָב אִישׁוֹם בּוֹ פּוֹרְטוֹ כָּל הַפְּרִטִים הַנוֹגְעִים לְפָרֶשֶׁת הַרְצַח הַיְהוּדִים עֲדוּתֵיהֶם שֶׁל כַּמָּה וְכַמָּה עֲדִים אֲשֶׁר רָאוּ כִּי צִדַּק נִחְטָף הָאֲמֻלָּל עַל יְדֵי בְרִיוֹנִים יְהוּדִים כְּשֶׁטִּייל לְבַדּוֹ עַל שְׂפַת הַנִּהָר. אַחַד הַעִיד שֶׁרָאָה אֶת הַיְהוּדִים גּוֹרְרִים אוֹתוֹ לְמִקּוֹם נִסְתָּר וְשֵׁם שֶׁחֲטוּ אוֹתוֹ. הַשְּׂנִי הַעִיד שֶׁרָאָה יְהוּדִים נוֹשְׂאִים צִנְצְנוֹת דָּם אֵל בֵּית הַרְבֵּי עַל מְנַת לְחַלֵּק אוֹתוֹ בֵּין אֲנָשֵׁי הַקְּהֵלָה. אַחֲרֵים הַעִידוּ שֶׁרָאוּ יְהוּדִים נוֹשְׂאִים אֶת הַגּוֹפָה בְּתוֹךְ שֶׁק קוֹשְׂרִים אֵלֶיהָ אֲבָנִים כְּבִדּוֹת וּמִטִּילִים אוֹתָהּ לְעֶמֶק הַנִּהָר. בְּסוּפוֹ שֶׁל כְּתָב הָאִישׁוֹם הַיְהוּדִים

פניני הפרשה

חיות דעת של כהני הדת ומלמדים כי היהודים חייבים מידי ערב פסח לקרפן דמים או נוצרי או מסלמי. ונספח אל כתב האישום גם פסק הדין של חבר השופטים שדן את האסירים למנות ולא נותר אלא לקבל אשורו של הסלטון.

לאחר שקרא בעיון את כל הגיליונות ענה הסלטון אין כל סבה לחיפזון עדויו איני בטוח שהשופטים לא היו פזיזים מדי בפסק דינם. לדעתי טעון העננן חקירה נוספת בעוד שלשה שבועות יבקרני ידידי הטוב ביותר איש חכם ונבון מאין כמוהו והוא ישלים את החקירה בצורה מניחה את הדעת.

בנתים יש לשמור על האסירים שלא יברחו, אך יש לזכר שכל עוד שלא הרשעו סופית זכאים הם ליחס מיוחד ואסור להציק להם. לשמע דברים אלו התכרמו פני השיף והשרים בעקר הדאיגו אותם המלים אודות ידידו הטוב ביותר שלא שמעו עליו עד כה ומי יודע אם אין קשר מסתורי בין ידיד זה לתעלומת מותו של ראש השרים.

בשלושה שבועות לאחר מכן צוה הסלטון לערוך משתה חגיגי גדול ולהזמין אליו את כל שרי המלוכה בני האצולה כהני הדת וכן את העדים שהעידו נגד היהודים בקשר לרצח ראש השרים באחד הטורקלינים המפארים והמרווחים ביותר שבארמון. האוירה היתה חגיגית על אף המועקה ששררה בקרב חלק נפר של האורחים התפאורה המלכותית האכל המנח בצורה מושכת עין המנגנים עם כלי הנגינה עשו את שלהם. והנה נפתחת דלת האולם ובפתח נצב יהודי עני לבוש בגד בלוי ונושא תרמיל מרפט על כתפו.

דממת תדהמה השתררה באולם איש לא האמין למראה עיניו מה ליהודי קבצן זה ולא רמון הסלטון ואיך הצליח להכנס עד כאן? בעוד כל הנוכחים מביטים בו בעינים קמות שאל היהודי האם הוד מלכותו פאן הזקיה שליך הפתח שלף את חרבו ונצב מוכן לתקעה בלב היהודי אם רק יקבל פקודה לכה, היהודי לא נבהל ואמר לזקיה מוטב שתשיב חרבה לנדנה ותגיד להוד מלכותו כי ידידו הטוב הגיע. הזקיה מהר לעשות כאשר נתבקש וכעבר רגע נפתחה דלת האחרת באולם והסלטון נכנס בלוי שומרי ראשו נגש בפנים צוהלות לרבי חיים תפס את שני ידידיו ולחצן בידידות רבה, שמח אני לראותך רבי חיים אמר בשמחה ותוך כדי שלוב זרועו בזרוע היהודי הובילו לראש השלחן על מצע מרפד ורק אז התחיל את המשתה. כל הנוכחים היו כהלומי רעם. פני השיף וחבריו חורו פסיד. המלצרים התחילו להגיש לשולחן את התבשילים המהפילים והריחניים פתח רבי חיים את תרמילו הוציא פת קבר עם שומים ובצללים בפנותו אל הסלטון אמר: אתה הסליחה אדוני הסלטון כי לא אוכל להשתתף מטעמי דת בסעודתך. אך צוה נא בחסדך שביאו לי קערה עם נטלה מלאה מים למען אטל ידי

פניני הפרשה

לסעדתני אשר הבאתי עמי. הסלטון רמזו לאחד המלצרים והלה רץ והביא קערת כסף ובתוכה נטלת זהב מלאה מים. נטל רבי חיים ידיו וברך. ופתח בפסעודה. את שן השום מעך על הפרוסה בזק עליה מלח ואכל בתאבון. כשהוא נוגש מפעם לפעם נגישה קטנה מן הבצל. ריחו החריף של השום התפשט בחלל האולם והפיג את ניהוחם הערב של התבטילים. ההשתוממות הגיעה לשיאה כאשר לקח הסלטון גם הוא שן שום ומעך על פרוסת הלחם ואכל בתאבון.

השיף הביט בעיניו שופעות ארס ומשטמה לעברו של רבי חיים ורגשי שנאתו גברו על רגשי חרדתו והפטיר בלחישה ארסית הוציאו מפאן את היהודי המזהם הזה, הרי הוא מרעיל את האויר בריח השום שלו. ברגע זה פנה רבי חיים לסלטון כשהוא רומזו בידו לעבר השיף ואמר: זה עתה שם האיש הזה מלחיה של זהב בכיסו. לא יאמן לחשו המסבים... חפש בכיסו פקד הסלטון על אחד הזקיפים ולהפתעת כל הנוכחים הוציא מלחיה של זהב מכיסו של השיף.

ובכן אמר הסלטון ספק בכעס ספק בלעג "בהן הדת שלי עסוק בגנבות פעוטות". השיף לא מצא מקום לעיניו האומללות רגע התלבט ומיד התפרץ וברח לעבר הדלת. הזקיפים היו אמורים לדלוק בעקבותיו אך הסלטון עצר בעדם באמרו הניהוהו ויברח כי לא יוכל להמלט מענשו.

מצב רוחו של הסלטון היה מרומם, הוא מזג גביע יין ואמר לרבי חיים הבה נשתה לחיי שנינו! אך שכחתי אינה שותה עמי יין, האמנם אין כל אפשרות שתשתה עמי יין? אוכל לשתות עמך מתוך קנקן מוגף וחתום אשר יפתח על ידי. עיני הסלטון אורו לשמע דברים אלו במרתף הארמון יש כמה וכמה חביות יין מוגפות וחתומות כאלו אשלח אחד המשרתים אשר יעזר לה לפתח את אחת החביות.

חו חן לה אדוני הסלטון אמר רבי חיים אך אם טוב בעיניך רד נא עמי למרתף ויבואו גם יתר המסבים ושם נשתה לחייך ולחיי מלכותך. הנני ואעשה דבריה הצהיר הסלטון אין לי ידיד טוב ממך ולא אמנע מלמלא את מבקשך עד חצי המלכות.

אימת מות נפלה על השרים והקצינים שהיו בקשר אחד עם ראש השרים הם כמעט קרסו מחמת פיק ברבים שקבלו גם פני העדים חורו פסיד, אמנם לא ידעו כי הגופה טרם הוצאה מהמרתף אך ארשת פני השרים העידה שהם במצוקה. הסלטון הושיט לרבי חיים כד של זהב ושלוכי זרוע ירדו למרתף כשכל פמלית האורחים בעקבותיהם. כאשר נפתחו דלתות המרתף נעצרו מתוך רתיעה פי עלה בנחיריהם צחנת בשר אדם. מה טיבו של ריח זה שאל הסלטון בזעף? איש לא ענה. דממת אימים שררה סביב. הפנסו ובדקו מה סבת הריח פקד הסלטון על כמה משוטרי הארמון. לא ארכו הרגעים והשוטרים נשאו עמם גופת מת. כל הנוכחים הסתכלו בעינים מזוועות אל הגופה המצחינה "ראש

פניני הפרשה

השָׁרִים" קָרָא אַחַד מֵהָאֲנָשִׁים. אֲמַנָם בֶּן רֹאשׁ הַשָּׂרִים הוּא זֶה אֲשֶׁר הִסְלִטָן. לְאַחַר רָגַע שָׁל דְּמַמַּת מוֹת אֲמַר הִסְלִטָן: דּוֹמְנִי כִּי זֶהוּ הַרְגַע הַמִּתְאִים לְפִתּוֹחַ בְּחֻקֵּיהֶם הַמִּתְדַּשֵּׁת שֶׁל הַפְּרָשָׁה. הַגּוֹפָה לְפָנֵינוּ וְכֵן הָעֵדִים וְהַשׁוֹפְטִים. בְּרִצּוֹנָךְ אֲדוֹנֵי הַסְּלִטָן הַשִּׁיב רַבֵּי חַיִּים. יִגְשׁוּ נָא הָעֵדִים שֶׁהֵעִידוּ כִּי בָמוֹ עֵינֵיהֶם רָאוּ אֶת הַיְהוּדִים שׁוֹחֲטִים אֶת רֹאשׁ הַשָּׂרִים בְּצוּאָרוֹ. שְׁנֵי הָעֵדִים נִצְבּוּ לְפָנֵיהֶם בְּחֻרְדָּה הַתּוֹאִילוּ לְהִרְאוֹת לִי אֶת הַחֲתוּךְ בְּצוּאָר הַמֵּת? עֵינֵיהֶם הִנְבָּעֵתוֹת לֹא מִצָּאוּ מְקוֹם לְעִצְמָם.

עֲתָה יִגְשׁוּ הָעֵדִים שֶׁרָאוּ בָמוֹ עֵינֵיהֶם כִּי רֹאשׁ הַשָּׂרִים הִסְלִיף לְתוֹךְ הַנֶּהָר מִשְׁעֵמְדוֹ רוֹעֵדִים בְּכָל גּוֹפֶם הַרְעִים עֲלֵיהֶם רַבֵּי חַיִּים בְּקוֹלוֹ: לְפִי עֲדוּתְכֶם הִיְתָה צְרִיכָה גּוֹפָה זֹו לְהִיּוֹת מְשֻׁלָּכֶת בְּמִצּוֹלוֹת הַנֶּהָר הַתּוֹכְלוֹ לְהִסְבִּיר אֵיךְ הַגּוֹפָה חֻזְרָה לְמִרְתַּף הָאֲרָמוֹן?

אִין זֹאת אֶלֶּא שְׂאֵתָם רִצְחָתָם אוֹתוֹ בִּירֵיהֶם כְּפִי שֶׁמַּעִיד הַפָּעַע בְּחֻזְרוֹ וְגוֹלְלָתָם אֶת הָאֲשָׁמָה עַל רֹאשׁ הַיְהוּדִים הַחֲפִים מִפְּשָׁעוֹ! לֹא! לֹא! לֹא אֲנַחְנוּ רִצְחָנוּ אוֹתוֹ קָרָאוּ הָעֵדִים, הֵם אֲשֶׁר רִצְחוּ וְשִׁחְדוּ אוֹתָנוּ לְהָעֵיד עַל הַיְהוּדִים, וּבְדַבָּרָם הִצְבִּיעוּ עַל חֲבוּרַת הַשָּׂרִים וְהַקְּצִינִים. הִלְלוּ עֲמִידוֹ עֲמִידַת אֲמֹלָלִים כִּי רָאוּ שֶׁהִרְשֵׁת מִתְהַדְקֶת סְבִיבָם. רַבֵּי חַיִּים לֹא טָרַח הִרְבָּה כָּל הַשׁוֹתָפִים בְּמִנְרָד וּבַעֲלִילַת הַדָּם הוֹדוּ עַל אֲשָׁמָתָם.

לְפִי פְקוּדַת הַסְּלִטָן שֶׁחֻרְרוּ כָּל הַיְהוּדִים הָאֲסִירִים וּבְמִקּוֹמָם הַכְּנִיסוּ אֶת הָאֲשָׁמִים הָאֲמִתִּיִּים. יְחַד עִם זֹאת הוֹרָה הַסְּלִטָן לְשֵׁלֶם פְּצוּיִים נְאוֹתִים בְּעַד הַסְּבָל שֶׁסְּבָלוּ כָּל יְמֵי שְׁהוּתָם בְּכָלֵא.

בְּשַׁעָה שֶׁהַשׁוֹטְרִים עָסְקוּ בְּכַפִּיתָתָם שֶׁל הַשָּׂרִים וְהַקְּצִינִים הוֹדִיעוּ לְסְלִטָן שֶׁהַשִּׁיף תָּלָה אֶת עִצְמוֹ וּמֵת. יָפָה מְאֹד אֲמַר הַסְּלִטָן, בֵּין כֹּה הִיָּה סוּפוֹ לְמוֹת עִם כָּל חֲבָרָו לְפָשָׁע.

לְמַחֲרַת הַיּוֹם הוֹבָאוּ כָּל הַנְּאֻשָׁמִים אֶל הַסְּלִטָן אֲשֶׁר חֻרַץ אֶת דִּינָם לְמוֹת וְאֵף עַדֵי הַשֶּׁקֶר כְּאֲשֶׁר זָמְמוּ לַעֲשׂוֹת לַיְהוּדִים כֵּן נַעֲשָׂה לָהֶם. בְּאוֹתוֹ יוֹם נִפְרַד הָאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ מִהַסְּוִלָּטָן בִּידִידוּת. הַסְּלִטָן רָצָה לְהַעֲנִיק לוֹ סְכוּם נִכְבָּד שֶׁל כֶּסֶף אֵךְ רַבֵּי חַיִּים מֵאוֹן לְקַבְּלוֹ, וְכִאֲשֶׁר הַסְּלִטָן הַפְּצִיר בּוֹ הִיָּה מוֹכֵן בְּתַנְאֵי שֶׁהַסְּוִלָּטָן יְחוּקֵק חֵק לְבַטֵּל בְּכָל מַלְכוּתוֹ אֶת עֲלִילַת הַדָּם. הַסְּלִטָן אָמַר לוֹ שְׂגִם בְּלִי בְּקִשְׁתּוֹ חֶשֶׁב לַעֲשׂוֹת כֵּן וְנִפְרַד מִמֶּנּוּ בִּידִידוּת, רַבֵּי חַיִּים חֻזַּר לִירוּשָׁלַיִם וְהַמְּשִׁיף לְהַתְעַלּוֹת בְּתוֹרַת הַשָּׁם.

מקורות: ספר אוצר אגדות הוצאת מוריה תל אביב

זוידה מהמקרא בפרשה:

1. מתי היה פסח בסוכות? _____

2. מתי קיימו עם ישראל "הסבה" ביום שלמחרת ליל הסדר? _____

בברכת שבת שלום!
הרב דוד ויג

פרשת בשלח

שאלות לזוהרה ושינון

- א. למה לא הולך הקב"ה את ישראל דרך ארץ פלשתים? ומה הפשט "כי קרוב הוא"?
- ב. מה הפשט "וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים"?
- ג. מהו כפל הלשון: "השבע השביעי"? ולמה לא השביעי יוסף את בניו שישאוהו מיד?
- ד. מה הפשט: "לא ימיש עמוד הענן"? ומה לומדים מזה?
- ה. לאיזה מקום אמר הקב"ה שיחזרו? ולמה אמר כך?
- ו. באיזה יום אמר הקב"ה לישראל שיחזרו?
- ז. למה היה נקרא המקום עד עכשיו 'פיתום' ועכשיו נקרא המקום: 'פי החירות'?
- ח. למה השאיר הקב"ה את העבודה זרה בעל צפון?
- ט. מה הכוונה בפסוק "ואכבדה בפרעה"?
- י. למה כתבה התורה "ויעשו כן"?
- יא. באיזה יום אמרו מרגלי פרעה לפרעה שעם ישראל ברח? באיזה ימים רדפו המצרים אחרי בני ישראל? מתי ירדו בני ישראל לים? ומתי אמרו שירה?
- יב. במה נהפך לב פרעה? ובמה נהפך לב עבדיו?
- יג. במה משך פרעה את המצרים לרדוף אחרי בני ישראל? ומה התנה עמם?
- יד. מנין היה למצרים רכב ופרשים לרדוף? ומה היה רבי שמעון דורש מכך?
- טו. מדוע נאמר: "ויחזק ה' את לב פרעה", הרי ליבו כבר נהפך לרדוף אחרי בני ישראל?
- טז. מדוע נאמר: "ופרעה הקריב", ולא נאמר: "ופרעה קרב"?
- יז. מדוע נאמר: "והנה מצרים נוסע אחריהם" – בלשון יחיד?
- יח. מה הפשט: "כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תסיפו לראותם עוד עד עולם"?
- יט. למה אמר השי"ת למשה: "מה תצעק אלי"? ומה התכוון באומרו: "דבר אל בני ישראל ויסעו"?
- כ. למה עבר מלאך האלוקים לעמוד בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל? ומתי עבר לשם עמוד הענן?
- כא. מדוע נאמר: "מלאך האלוקים" – בלשון דין?
- כב. איזה משל מביא רש"י על מלאך ה' שבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל?
- כג. הסבר: "ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה"?
- כד. מה לומדים מהפסוק: "ויבקעו המים"?
- כה. כמה חלקים יש בלילה? איך נקרא כל חלק? ולמה נקרא כך?
- כו. איזה עונשים שקיבלו המצרים רמזים בפסוקים: "בעמוד אש וענן"? "ויהם"? "ויסר את אופן מרכבותיו"? "וינהגו בכבודת"? ומה היתה 'מידה כנגד מידה' במכה זו?
- כז. מה הפשט: "נלחם להם במצרים"?
- כח. למה נסו המצרים לקראת המים?
- כט. לשם מה היה צריך שהים יפלוט את המצרים?
- ל. למה כתוב "אז ישיר" – בלשון עתיד? הבא אחד הראיות שמביא רש"י על זה?
- לא. לפי מדרש חז"ל למה כתוב בלשון עתיד?
- לב. למה אי אפשר לומר שהפשט "ישיר" הוא לשון הוה ורק נכתב בלשון עתיד?
- לג. מה הפשט "כי גאה גאה"? (ג' פירושים)
- לד. למה כתוב פעם 'ידה' ופעם 'רמה'?

פרשת בשלח

נא. למה כתוב אצל מרים הנביאה שהיתה
 'אחות אהרן?' ולמה הוציאו ממצרים תופים
 ומחולות?
 נב. למה כתוב "ויסע משה" בפת"ח?
 נג. למה כתוב "ויבואו מרתה" בתי"ו?
 נד. איזה מצוות ניתנו במרה? מהיכן לומדים
 אותם? ולמה נתן להם הקב"ה חלק
 מהמצוות?
 נה. מה הפשט "אם שמוע תשמע בקול ה'
 אלוקיך, והישר בעיניך תעשה, והאזנת
 למצוותיו, ושמרת כל חקיו"?
 נו. מה היה קשה לרש"י בפסוק "כל המחלה
 אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני
 ד' רופאיך"? ומה מתרץ רש"י על זה?
 נז. מהו הרמז בזה שמצאו שתיים עשרה מעיינות
 מים ושבעים תמרים?
 נח. למה כתבה התורה שחנו בט"ו לחודש אייר
 במדבר סין? ובאיזה יום בשבוע חנו שם?
 נט. מה הפשט "דבר יום ביומו"? "למען אנסנו"?
 ס. מה לומד רש"י מהפסוק: "והכינו את אשר
 יביאו והיה משנה"?
 סא. על מה התכוון משה באמרו "ובקר
 וראיתם את כבוד ד'"?
 סב. למה הוריד הקב"ה את המן בבקר
 והשליו בערב?
 סג. מהיכן לומדים שהמן היה מונח בקופסא טל
 מלמעלה וטל מלמטה?
 סד. מה הפשט "דק מחוספס דק ככפור"?
 סה. איזה לשון הוא "מן"?
 סו. מאיפה ידעו אומות העולם את טעם המן?
 סז. מה הפשט "לקטו לחם משנה"? ומה דורש
 המדרש אגדה?
 סח. מאיפה למדו שמשה לא אמר להם דין
 'שבת'? ואיזה עונש קיבל על זה?
 סט. מה הפשט "את אשר תאפו אפו ואשר
 תבשלו בשלו"?

לה. מה הפשט "עזי וזמרת קה" לרש"י
 ולהסבר התרגום? ולמה לא רוצה רש"י
 ללמוד כמו התרגום?
 לו. למה לפי פירוש רש"י היה צריך לכתוב:
 'היה לי לישועה? ולמה כתוב: "ויהי"?
 לז. מה לומדים מהפסוק "זה אלי"? ומה הפשט
 "ואנוהו"?
 לח. מה הפשט "ד' איש מלחמה ד' שמו"?
 לט. באיזה מקום שייך טביעה? ולמה נעשה
 הים טיט?
 מ. מה הפשט "תהומות יכסומו"?
 מא. למה כתוב פעם "כמו אבן", פעם
 "יאכלמו כקש", ופעם "צללו כעופרת"?
 מב. מה הפשט: "ימינך ד' נאדרי בכח ימינך
 ד' תרעץ אויב"? (ג' פירושים) ולפי פשט
 השלישי למה כתוב ב' פעמים "ימינך"?
 מג. מה סדר הכתובים: "ימינך ד' תרעץ אויב,
 וברוב גאונך תהרוס קמייך, תשלח חרונוך
 יאכלמו כקש"?
 מד. מה הפשט "וברוח אפיך..."? והאם ענין
 זה שייך אצל הקב"ה?
 מה. מה הפשט "נערמו מים נצבו כמו נד
 נוזלים קפאו תהומות בלב ים"?
 מז. מה הפשט "תמלאמו נפשי אריק חרבי
 תורישמו ידי"? ולמה כתוב לשון: 'אריק'?
 מז. מה הפשט "נטית ימינך תבלעמו ארץ"?
 ולמה זכו המצרים לכך?
 מח. למה פחדו אנשי פלשתים? ולמה נבהלו
 אלופי אדום? ולמה אחז רעד את המואבים?
 מט. מה רמז משה באמרו: "תבאמו
 ותטעמו"? ומה לומדים מהפסוק: "מכון
 לשבתך"?
 נ. מה הפשט "מקדש ד' כוננו ידיך"? ואיך
 לומדים מכאן שביהמ"ק חביב יותר מן
 העולם?

פרשת בשלה

- ע. למה היה צריך משה לומר: "היום לא תמצאוהו בשדה"?
- עא. מה לומדים מהפסוק "שבו איש תחתיו"?
- עב. מה לומדים מהפסוק "אל יצא איש ממקומו ביום השביעי"?
- עג. מה הפשט "והוא כזרע גד לבן וטעמו כצפחית ברבש"?
- עד. למה צוה ד' למשה שיניח מן 'למשמרת לדורותיכם' ובאיזה דור הראו את המן לישראל?
- עה. באיזה יום התחיל המן לרדת? באיזה יום הפסיק? עד איזה יום אכלו? ולמה כתוב ארבעים שנה?
- עו. כמה סאים יש באיפה? כמה קב יש בסאה? כמה לוגים יש בקב?
- עז. כמה ביצים יש בלוג? כמה ביצים יש לפי חשבון זה בעשירית האיפה?
- עח. למה אמר ד' למשה "עבור לפני העם"?
- עט. למה כתוב "ומטך אשר הכית בו את היאור"?
- פ. למה נסמכה פרשת עמלק לפרשת שלמעלה? ומה המשל בזה?
- פא. מה לומדים מהפסוק "בחר לנו" ומה לומדים מהפסוק "ויאמר אהרן אל משה בי אדוני" ומה לומדים מהפסוק "אדוני משה כלאם"?
- פב. מה הכוונה בפסוק "אנשים"?
- פג. מה לומדים מהפסוק "ומשה אהרן וחור"?
- פד. מה שואלת המשנה במס' ר"ה? ומה מתרצת המשנה?
- פה. למה היו ידיו של משה כבדים?
- פו. למה שמו אבן ולא שמו כר וכסת?
- פז. [מה הפשט "ויהי ידיו אמונה" ולמה כתוב, עד בוא השמש"?
- פח. מה הפשט "ויחלש יהושע" ומה לומדים מזה?
- פט. למה אמר הקב"ה לשים באוזני יהושע?
- צ. מה הפשט "ויקרא שמו ד' נסי, ולמה אי אפשר לומר כפשוטו?
- צא. מה הפשט "כי יד על כס קה"?
- צב. למה כתוב 'כס' בלא אל"ף ו'קה' - חצי שם השם?